

“ԹՈՂ ՏՈՒՔԻ ՄԱՆԻ ՏՆՈՅԸ ՈՐ ԻՆԵՐ ԳԱՆ.” ԳՈՒԿ. ԺԸ. 16:

ՀԱՏՈՐ ԺԷ.

ԿՈՍՏԱՆԴՆՈՒՊՈԼԻՍ, ՄԱՅԻՍ 1, 1888

ԹԻԻ 5

ՍԱՌԵՐԵՆ ԱՐԳԵՆՈՒՆ

Պատկերին մէջ դրուած երկու նաւերը նոյն նաւերն են զոր տեսաք անցեալ ամսոյ Տղայոց Աւետարեբին մէջ էրէպուս և թէրըրը լեբանց մաս: Այն երկու նաւերուն հրամանատարք նպատակ ունէին տելի գէպ ի հարաւ ճամբորդել, բայց արգելուեցան պատկերին մէջ ցուցուած պատճառաւ:

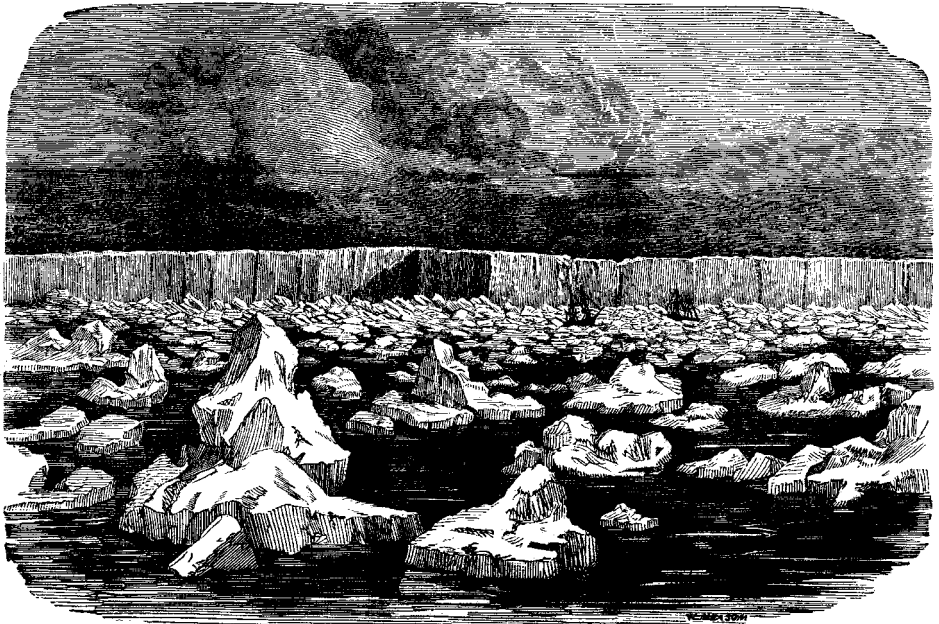
ուս: Եկան հանդիպեցան զառի վեր և 100 է մինչև 150 ոսք բարձրացած սառնեղէն պարսպի մը: և որովհետև նաուց կայմերէն շատ բարձր էր այն, անկարելի էր անոր վրայէն անդին տեսնել: Հարիւր միոնէ աւելի նաւարկեցին այս տարօրինակ պարսպին քովէն որուն հետ բաղդատուելով բան մը չէ Չինաց մեծ պարիսպը: Բայց պարիսպը չունէր ճեղքուածք և չկար հնար անցնիլ անկէ: Չէր գտնուեր տեղ մը ուր երթային պատսպարուելու համար, և ուստի դարձան ետ թասմանիա որ է Անգղիոյ վերաբերող կղզի: Արիստիտոս նաւավարք չուզեցին թողուլ իրենց նպատակը որ էր Հարաւային Բևեռին աւելի մտնելու, վասնորոյ յաջորդ տարին նորէն դարձան այն կողմերը: Բայց կրկին հանգիպեցան անանցանելի պարսպին, և Յունուարի առաջին օրը որ հոն ամառուան մէջ կու գայ, շրջապատեցան ծովուն վրայ տատանող այնքան սառերէ որ անոնց նաւերը ծանրապէս մնասուեցան, այնպէս որ ստիպուեցան, որոյնք դառնալ Անգղիա:

Եթէ Այլեցած Գոսուոյ տակ բնակող Ափրիկեցի վայրենիի մը բսեք թէ ջուրն այնպէս կը թանձրանայ կը կարծրանայ որ մարդիկ կը քայեն աւոր վրայ, թէ կան մարդիկ որ կարծրացած ջրէ տուն կը շինեն, և թէ տեսնուած է ջրէ պարիսպ մը այնչափ բարձր որ մարդու անկարելի էր ելլել անոր վրայ, պիտի ծիծաղէր մեր

վրայ: Նա բնաւ տեսած չէ այսպիսի բան և անհաստատի պիտի թուէր անոր: Այսպէս են նաև Աստուածաշնչին մէջ մեզի տարօրինակ երեցող շատ բաներ: Մեր տղիտու թիւնն է որ գժուար կ'ընէ մեզի հաւատալ անոնց:

կից և ժիր, իշխանական և իմաստուն, Լժակից և Լաւ, Խանդակաթ և Խաղաղարար, Իրանագին, Կատարեալ, Կարեկից և Կարող, Հաստատուն և Հաւատարիմ, Չեռնուտ, Ղամբար—լուսատու, Ճշմարիտ, Մխիթարիչ և Մտերիմ, Յաւիտենական, Նախանձելի, Շնորհալի, Ողորմած

ՍԱՌԵՐԵՆ ԱՐԳԵՆՈՒՆ

ՔՐԻՍՏՈՍԻ ԲԱՐԵԿԱՄՈՒԹԻՒՆԸ

Ամենօրհնեալ Տեառն մերոյ և Փրկչին Յիսուսի Գրիստոսի գերազանց բարեկամութիւնը կու տայ մեզ կատարեալ այբուբեն մը բարեկամական հանգամանոց նկատմամբ հետևեալ պերճեղանակաւ:

Նա է՝ բարեկամ Անկեղծ և Անձնուէր, Բարեխիտ և Բարեխօս, Գորովալից և Գթած, Գիւցաղնական և Գիրահաս, Եռանդուն և Երկայնամիտ, Չարմանալի և Չօրաւոր, Էական, Ընտիր, Թագաւոր, Ժառանգա-

Չքնաղ, Պատրաստ, Չերմ, Ռաբունի, և Ռախունակ (առաջնորդ), Սիրելի և Ստոյգ, Սուրբ և Սքանչելի, Վրատահելի, Տիրական, Բախացուցիչ, Ցաւակից, Փորձառու և Փրկիչ, Քաղցր, Օրինակական և Օրհնեալ:

Ո՞հ, փոքրիկ տղայք, իցիւ, ձերն ըլլար այս սքանչելի և բազմապիսի բարեկամութիւնը որ վայելէիք զայն աստ և երկից մէջ յաւիտենական կենօք և փառօք:

Իտագիւղ
Այսպէս կը մտցնէ
Ձեր բարեկամը
Գ. Կ. ՔԵՄԱՆՆԸ

ՌՈՒՇԻՆԿԹՐՆԻ ԱՐՁԱՆԸ

Գովելի է երբ ազգ մը երախտա-
 դիտութեամբ կը յիշէ իւր մեծ մար-
 դերը: Ինչպէս որ եղբարք իրարու կը
 կապուին դէպ իրենց հասարակաց
 հայրը սէր և մեծարանք զգալով,
 ճիշդ այսպէս նաև մի և նոյն երկրի
 քաղաքացիք կը կապուին իրարու՝ ի
 միասին հռչակելով առաքինութիւն.

ՌՈՒՇԻՆԿԹՐՆԻ ԱՐՁԱՆԸ

ներն այնպիսեաց որոց կը պարտին
 իրենց կրօնական, քաղաքական կամ
 կրթական առանձնաշնորհութիւնները:
 1882 ին Ամերիկայի Ֆիլատելֆիա
 քաղաքը տօնեց իւր հիմնադրութեան
 200 երորդ տարեդարձը, և մի և նոյն
 ժամանակ որոշուեցաւ կանգնել յիշա-
 տակի արձան Զօրապետ Ուոշինկթը-

նի, «Հօրն Հայրենեաց»: Այլ և այլ
 արձանագործներու յանձնուեցաւ հա-
 նել օրինակներ և զրկել, որոց ամե-
 նուն մէջ Պերլինցի Սիմերինկ ճարտա-
 րին պատրաստած օրինակը դատուե-
 յաւ ընտրելագոյն, և որոշուեցաւ որ
 շինուի: Այժմ կը քանդակուի արձա-
 նը Պերլին, և թէպէտ Ուոշինկթըն
 շատ արձաններ ունի Ամերիկա, սմանք

կը համարին թէ այս պիտի ըլլայ անոնց ամենէն գեղեցիկը :

Պատկերը գաղափար մը կրնայ տալ մեզ թէ ի՞նչ բան պիտի ըլլայ արձանը : Կը ներկայացունէ Զօր. Ուոլինկիթըն հեծած իւր պատերազմի ձիուն վրայ, և պատուանդանին վրայ կը տեսնուին պատկերներ որ կը ներկայացունեն ան կախութեան պատերազմները : Պատուանդանին խարսխին վրայ կան լատիներէն գրուածներ, որոց միոյն թարգմանութիւնն է «Նեղութիւններէ դէպ ի փառք» կամ աւելի բառական նըշանակութեամբ «դէպ ի աստղերը» :

Ընտիր սկզբունք մը կը ներկայանայ հոս մեզ ամենուս համար : Ուոլինկիթընի փառքն այս է որ նա հաւատարմութեամբ կատարեց իւր վրայ դրուած պարտականութիւնները, և

10 սուզակ (սուզակ), 10 թիավարող և 3 ուրիշ մարդիկ : Նաւակին մէջ կը գտնուին 5 քարեր, զոր սուզակը կը գործածեն աւելի արագ իջնելու համար, և մինչ մարդոց մին կը հաւաքէ ոտորէները ծովուն յատակը, ուրիշ մը կը հանդչի նաւակին մէջ : Իւրաքանչիւր ոք յատակը կ'իջնէ օրը 40 է մինչև 50 անգամ, սովորաբար մէկ վայրկեան մնալով հոն մէն մի անգամ, թէպէտ երբեմն կը մնան իւր մէկ ուկէս վայրկեան : Շատ չպատահիր որ իջնեն 50 ոտքէ աւելի խորը, բայց մինչ կը գտնուին ծովուն յատակը, արագ արագ կ'աշխատին վեր զրկելու իրենց ժողոված ոտորէները տալարակներով զորս իրենց հետ կը տանին այս նպատակաւ :

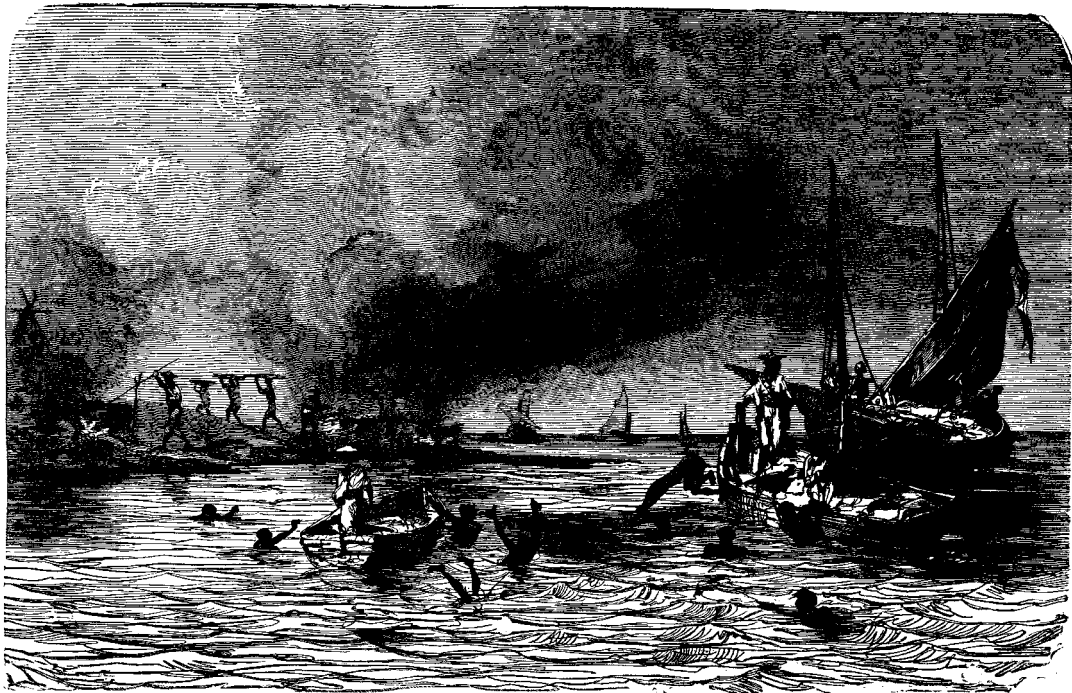
Կառավարութեան կողմէ պաշտօնաւորները կը բաժնուէր իրմէ, պատրաստ պիտի ըլլար տալ բոլոր իւր ժապաւէնները անուշիկ փոքրիկ եղիսարեթի : Եւ հիմա խեղճ խիւսի կը սեր, «Ո՛հ, երանի՜ թէ կարող ըլլայի միայն ըսել անոր թէ կը ցաւիմ որ իրեն չտուի այն գեղեցիկ ժապաւէնը» :

գրգռուելէ աւազի հատիկներէն կամ ուրիշ նիւթերէ որ կը մտնեն անոնց խեցեպատեաններուն մէջ : Ինչպէս մարդիկ, նոյնպէս և ոտորէները պէտք ունին ցաւ կրել ի յայտ բերելու համար իրենց ամենէն պատուական արգասիքը :

ՄԻՆՁ ՄԵՐ ԲՈՎՆ ԵՆ

Խիւսի լալով բաւ թէ չէր ուզեր բնաւ դարձեալ տեսնել պայծառ դունով ժապաւէնի (չէրէ) կարճ կտորը զոր անոր սիրելի փոքրիկ քոյրը որ քանի մը օր առաջ Աստուծոյ քով գացած էր, շատ ուղած էր անկէ իւր պաճուճապատանքին գործածելու համար, և նա չէր առած : Եթէ խիւսի գիտնար թէ իւր փոքրիկ քոյրը

ՄԱՐԳԱՐԻՍԻ ՈՐՍՈՐԳՈՒԹԻՒՆ

մենք մեր խոնարհադոյն դիրքին մէջ կրնանք հասնել նոյն փառաց : Բայց այդ փառքը կրնանք ձեռք բերել նեղութիւններ կրելով միայն :

ՄԱՐԳԱՐԻՍԻ ՈՐՍՈՐԳՈՒԹԻՒՆ

Հին ժամանակներէ հետէ մարգարիտը թանկագին գոհարաց կարգը դասուած է, և մեծ յարգ ունի իբրև գարգ : Մարգարիտը յաճախ կը յիշուի Սուրբ Գրոց նաև Յունաց և Հռոմացեաց հին գրութեանց մէջ : Հռոմացեաց մէջ մարգարիտը ընտիր շարք մը կ'արժէր մինչև 10,000 իրա :

Մարգարիտի որսորդութեան տեղեաց մէջ ամենէն հաշակաւորն է Սէյլան կղզին . որսորդութիւնը կը կատարուի Բրիտանական կառավարութեան տնօրինութեան ներքե, և նա կ'առնու բոլոր գտնուած մարգարիտներուն չորս մասին երեքը : Որսորդութեան յատկացած իւրաքանչիւր նաւակ կը կրէ

պէս նշան կը տրուի ամէն օր գործն աւարտելու համար, երբ նաւակին մէջ գտնուողները, որ յաջողութիւն վայելած են, ուրախութեան աղաղակ կը վերցունեն : Ոտորէներուն պատեանները (խեցի) դէպ զէպ կը դրուին դուրսը մինչև որ մարգարիտները պատրաստ ըլլան իյնալ անոնց մէջէն : Այն ատեն ինամով կը լուացուին և բոլոր մարգարիտը կը հաւքուին : Երբեմն միակ սարէ մը կը պարունակէ մինչև 20 մարգարիտ :

Մարգարիտը կը տարբերին իրարմէ մեծութեամբ նաև գունով : Անոնք որ սիւետի չափ մեծ են, ամենէն թանկագինն են : Եւրոպա հասարակօրէն ճերմակ մարգարիտն յարգի կը համարուի, բայց Հնդկիք դեղին գունով մարգարիտն աւելի կը սիրեն :

Հետաքրքրական իրողութիւն է որ մարգարիտը կը գոյանան արգելելու համար ոտորէից փափուկ հիւսկէնները

կ'երթար կը բաժնուէր իրմէ, պատրաստ պիտի ըլլար տալ բոլոր իւր ժապաւէնները անուշիկ փոքրիկ եղիսարեթի : Եւ հիմա խեղճ խիւսի կը սեր, «Ո՛հ, երանի՜ թէ կարող ըլլայի միայն ըսել անոր թէ կը ցաւիմ որ իրեն չտուի այն գեղեցիկ ժապաւէնը» :

Եթէ մենք գիտնայինք թէ մեր սիրելիներն այսպէս շատով մենէ կը բաժնուին կ'երթան, պատրաստ պիտի ըլլայինք ամէնքս ալ ընել շատ բաներ որ չըրինք, և բնաւ պիտի չխօսէինք այնպիսի կծու խօսքեր որ խօսեցանք : Քանի որ հիմա տակաւին ունինք տունը մեր քով սիրելիներ, աշխատինք ամէն ինչ կերպով որ կըրնանք անոնց կեանքը խաղաղ և երջանիկ ընելու համար : Շատ զգուշանանք վիրաւորելէ մեր սիրելեաց սիրտերը մեր անխորհուրդ խօսքերով և անձնասիրութեամբ :

Թերևս գրեթէ ըմբացած է անոնց մեր հետ գտնուելու ժամանակը, և

երբ կը բաժնուին մենէ, այնուհետև բոլոր մեր կծու խօսքերը և ամարդի գործերը պիտի լեցունեն մեր սիրտե-
րը վիշտով և մեր աչուրները՝ ար-
տասուօք: Կեծ միտթարութիւն է
զոյզ թէ մենք ըրած ենք ի սէր ա-
նոնց՝ ամէն ինչ որ կրնայինք, երբ կը
կենանք անոնց անկենդան մարմինե-
րուն քով: Խօսեցէք ուրեմն հիմա,
սիրելի զաւակներ, անոնց հետ քաղ-
ցըր խօսքեր ինչպէս կը փափաքիք
որ խօսած ըլլայիք եթէ անոնք բաժ-
նուած ըլլային ձեռնէ: Ըրէք սիրոյ
գործեր, և ցուցէք անձնութիւն
զանոնք հանգիստ և երջանիկ ընելու
համար զոր պատրաստ պիտի ըլլայիք
ընել եթէ հնար ըլլար որ անոնք նո-
րէն դառնային ետ:

Չեր սիրոյ և քաղցրութեան ազնիւ
տուփերը կը բռնած մի պահէք մինչև ձեր
բարեկամաց մեռնելէն ետքը: Լեցու-
ցէք անոնց կեանքերը քաղցրութեամբ:
Խօսեցէք խրախուսիչ, միտթարար
խօսքեր մինչ անոնց ականջները կը բ-
նան լսել և մինչ անոնց սիրտերը կը բ-
նան հրճուիլ անոնց սիրոցաւ: Այն
ծագկեփունջերը զորս նպատակ ունիք
զրկել անոնց դադարներուն վրայ դըր-
ուելու համար, դրկեցէք շքեղացու-
նելու և քաղցրացունելու համար ա-
նոնց տունները մինչ դեռ մեկնած չեն
անոնցմէ: Սորվի՛ք անուշաստ իւզով
օժել մեր բարեկամներն առաջուց
անոնց թաղմանն համար:

ՅԱՐԱՏԵՒՈՒԹԵԱՆ ՎԱՐՁՔԸ

Պատշտն քաղաքի գործաւորաց մին
տղու մը պէտք ունէր, և ցիցի մը վրայ
փակցուեցաւ թուղթի կտոր մը այն-
պէս որ բոլոր տղայք կարող ըլլային
տեսնել երբ անցնէին անկէ: Թուղ-
թին վրայ գրած էր, «Տղու մը պէտք
կայ թող հրաման վաղ առաւօտ պաշ-
տօնատեղին»: Յիշեալ ժամանակին
խումբ մը տղայք կը գտնուէին դուռը
Բոլոր տղայք դռնէն ներս առնուե-
ցան, բայց տեսուչը քիչ մը շփոթե-
ցաւ թէ ինչ էր այսպիսի տղայոց մէջէն
ընտրութիւն մը ընելու լաւագոյն կեր-
պը, և ուստի ըսաւ, «Տղայք, ես
միայն մէկ տղու պէտք ունիմ, ի՞նչ
պէս պիտի կրնամ գատել այսպիսի
տղոց մէջէն»: Վայրկեան մը մտածելէ
ետքը հրաւիրեց բոլոր տղայք ներս
բակը, և մեծ ծառերէն միոյն վրայ
գամ մը դարնելով, և ձեռք առնը-
լով փայտի կտոր մը, ըսաւ թէ այն
տղան որ կարենայ ստով դարնել գա-
մին՝ ծառէն քիչ հեռաւորութենէ,
նա՛ պիտի ընդունուի: Բոլոր տղայք
սաստիկ աշխատեցան, և երեք երեք
փորձ ընելէ ետքը և ոչ ոք կարող ե-
ղաւ դարնել գամին: Տղայոց ըսուե-
ցաւ որ յաջորդ առաւօտուն գարձեալ
գան, և այս առեւ երբ բացուեցաւ
դուռը՝ միայն մէկ տղայ գտնուեցաւ
հոն, որ ներս ընդունուելէ ետքը
ձեռքն առաւ փայտին կտորը և նե-
տելով զայն գամին՝ ամէն անգամուն

զարկաւ անոր: «Այս ի՞նչպէս եղաւ
այսպէս», ըսաւ տեսուչը, «Ի՞նչպէս
յաջողեցար»: Եւ տղան աչուրներն
արտասուօք լեցուն վեր նայեցաւ ա-
նոր երեսը և ըսաւ, «Տէր, ես մայր
մը ունիմ և մենք շատ աղքատ ենք:
Հայրս մեռած է, և խորհեցայ մտնել
հոս ձեր գործին մէջ, և այս նպատա-
կաւ կը քրտնալնեմ: Երբ տուն գացի
երէկ, գամ մը մտեցի մեր ամբարա-
նոցին մէջ տեղ մը, և անկէ հետէ
կ'աշխատէի հեռուանց զարնել գամին,
և այս առաւօտ եկայ հոս դարձեալ
փորձել»: Տղան ընդունուեցաւ գոր-
ծին մէջ: Այն ժամանակէն ի վեր շատ
տարիներ անցած են, և այն տղան
հիմա եղած է յաջողակ և հարուստ
մարդ մը, և գործարաններու մէջ երբ
ձախորդութիւն մը պատահեցաւ, ինքն
եղաւ առաջինը որ 100 լիրա նպատ
տուաւ արկածեալներուն: Անոր յաջ-
ողութեան պատճառն էր յարատու-
թիւնը:

ԲԱՐԻ ՓԱՓԱՔ՝ ԿԱՏԱՐՈՒՄ

Հինգ փոքրիկ աղջկունք որ հաճո-
յական երեկոյ մը կ'անցունէին ի միա-
սին, հարցփորձ ըրին իրարու թէ ա-
մէն բանէ աւելի ի՞նչ կը փափաքէին
ուներնայ: «Կը փափաքիմ որ բնակէի
գեղեցիկ պայտսի մը մէջ», ըսաւ փոք-
րիկ Սուզի Պէքը: «Օ՛, կը փափաքիմ որ
ըլլայի շատ, շատ գեղեցիկ, այնպէս
որ զիս տեսնողներն ըսէին, «Սա իմ
տեսածներուս մէջ ամենէն գեղեցիկ
աղջիկն է»,» աղաղակեց Էմմա Տրալէ:
«Եւ ես կը փափաքիմ ուրիշ որ և իցէ
բանէ աւելի ուներնալ շատ մը ստակ»,
ըսաւ Տորա Բայլ: «Ես կը փափաքիմ
շատ սրամիտ ըլլալ և կարող գրելու
գեղեցիկ պատմութեան գիրքեր», ը-
սաւ Մարտի Ուիլքինս: «Կարգը քու
է հիմա, քէյթ, դո՛ւն ինչի կը փա-
փաքիս», հարցոց Մարտի, տեսնելով
որ քէյթ լռիկ կը կենար: «Ես կը փա-
փաքիմ բարի ըլլալ—և այնպէս բա-
րի», ըսաւ նա կամեցուկ մը, «որ բո-
լոր իմ բարեկամներս շատ սիրեն զիս
և ցաւին երբ հեռի գտնուիմ անոնց-
մէ», ըսաւ քէյթի Օդիս երկչոտ կեր-
պով: «Ի՞նչ կ'ըսես, քէյթի», գոչե-
ցին չորս սիրուն ձայներ միասին, «ար-
դէն կատարուած է քու փափաքդ,
վասնզի դեռ այս առաւօտ ամէնքս
միաբան կ'ըսէինք թէ այս օրը մեզի
կէս հաճոյք անգամ պիտի չտար՝ ե-
թէ չգայիր», ըսաւ Մարտի, իւր ձեռ-
քին մէջ սեղմելով քէյթի ձեռքը:
«Եւ մենք ամէն մէկս փափաք յայտ-

նեցինք ըլլալ քեզ նման, վասնզի ա-
մէն մարդ կը սիրէ քեզ», ըսաւ Սուզի:
քէյթի իսկ և իսկ լայաւ իւր ցնծու-
թեանէն որ իւր փափաքը այսպիսի շատ
կատարուած էր: «Ո՛հ, աղջիկներ,
յաջորդ անգամուն բարի փափաք ու-
ներնանք, և թերևս կատարուի այն»,
ըսաւ Տորա, և այս խօսքին ամէնքն
ալ հաւանութիւն տուին: Որդ, ամէն
տղու կարողութեան տակ կ'իյնայ ըլ-
լալ բարի—և այնպէս բարի որ երբ
բացակայ գտնուի, փնտուեն զնա: Չէ՞ք
կարծեր որ շատ աւելի իմաստութիւն
է փափաքել այնպիսի բանի որ հնա-
րաւոր է, քան կեանքն ընել անհաճոյ՝
անհնար բաներու փափաքելով:

ԱՌԱՒՕՏԵԱՆ ԵՐԳ ՄԱՆԿԱՆՑ

Մինչ կարմիր արշալոյս
Գայ այգուն ծոցէն կոյս,
Ո՛հ, Տէր, կենաց մեր առաւօտ
Թող ծագի անաղօտ:

Մինչ կանուխ զուր ողջոյն
Արեգին տայ թռչուն,
Երգէ մնչէ, մենք մեր մրմունջ
Քեզ հանենք անտրտունջ:

Մինչ հեղիկ զով ցօղիկ
Գայ պճնել վարդ ծաղիկ,
Հայր, տեղա՛ք որ ոգեւոր շար,
Ո՛հ, ի սիրտս մեր մատաղ:

Մինչ առտուն շնչէ սիւք,
Ընծայել մեզ հաճոյք,
Շունչը երկնային, Հոգիդ սուրբ Տէր,
Եկ մեզ տուր լոյս, կեանք, սէր:

Մըջոց պէս ժիրաժիր
Ամբարնէք մեր միտ սիրտ,
Ըլլանք նման մեղուաց աշխոյժ,
Քաղենք մեզ մեղր անոյշ:

Ա. Կ. ԳԵՏԻՍԵԱՆ

ՓՈՔԻ ՀԱՆՆԵԼՈՒԿ ՄԸ

Ի՞նչ է այն որ ոսկւոյ կը նմանի, բայց ոսկե-
լէ, արծաթի սակայն արծաթ չէ: Չունի բե-
րան, իսկ մեծամեծ բաներ կրնայ կուտ աւել: Չու-
նի և ոտք, այլ կրնայ սրարշաւ յառաջ ընթանալ:
Կ. Պոլիս
9/21 Ապրիլ 1888

Ամերիկայի Միտինարայի Կոլե՛ջի,
Արտօնատար Զ. Ք. Պոլիս
Տնօրէն—Միտինարայի Կոլե՛ջի
Ֆինանսըլար Էօգրօնը: Կոլե՛ջի: Կան:

ԿՈՍՏԱՆԴՆՍԻ ՊՐԵՍՍ
Ի ՅՊԱՐԱՆՈՒ ԵՒ ԿՈՍՏԱՆԴՆՍ